

ще видим, че той се дължи на две основни и важни причини. Първата от тях лежи в особеностите на буржоазната частна собственост в епохата на империализма, която води до краен индивидуализъм, към егоизъм, към краен егоцентризъм, която е пълно отрицание на чувствата и стремежите на обществения човек, какъвто трябва да бъде не само архитектът, но и той, който поръчва сградата. Архитектът започва да работи само за един човек. Той не отразява в своето изкуство обществени нужди, идеи, стремежи и желания, а отразява хищническите инстинкти на богатия. Ето защо той скъсва с народните маси и неговото изкуство става безпочвено. То престава да бъде изкуство, защото то няма вече обществен характер, защото то не е предназначено да говори на хората. През епохата на Ренесанса зад тоя, който поръчваше, седяха народните маси. Сега човекът, който поръчва, е враг на хората. В тоя факт, който е резултат от капиталистическата експлоатация и от класовата борба, лежи втората причина за упадък на архитектурата в капиталистическите страни. Капиталистът е противник на народа. Той се страхува от пролетариата и от селяните. Той води борба срещу тях. Той е враг на човечеството, безсъвестен експлоататор на човешка сила, подпалвач на войни, убиец на мъже, жени и деца. Класовата борба е стигнала днес до предели, до които не е стигала никога в историята на класовите общества, и тя изолира експлоататора напълно от народните маси, а изолира и архитекта от тях, като го прави слуга на едно чудовище, като прави неговото изкуство безпочвено, безродно, космополитично, като му отнема всички качества, които едно изкуство трябва да има, като го свежда до техника.

Единството между творец и народ е възможно сега само във великия Съветски съюз и в страните с народна демокрация, в които строежите са собственост на народните маси — на работниците, на селяните и на народните интелектуалци, в които архитектурата е собственост на народните маси и отразява техните желания, стремежи, идеи и идеали. Хубавата сграда е гордост за целия народ, защото тя му принадлежи. Като вземем предвид и факта, че ресурсите на социалистическата държава са безкрайно по-големи от тях на капиталистическата или на кой и да е гръб от капиталисти, ние ще разберем защо архитектурата изживява един нов възход в Съветския съюз. Тоя възход е обусловен и от грандиозното строителство във всички области на живота на съветската държава.

Такъв възход се чувствува и у нас. Големите димитровски и червенковски строежи в нашата Народна република принадлежат на целия народ и будят неговата гордост, неговия възторг и възхищение. Те трябва да бъдат хубави, за да отразят чувствата, които възбужда могъществото на социалистическата държава, за да засилват тия чувства, за да бъдат фокус, в който се срещат желанията, идеите и идеалите на народните маси, за да осъществяват истински техните мечти. И ето архитектурата у нас наново става обществен продукт и архитектът наново има зад гърба си своя народ и е във връзка с него много повече, отколкото в епохата на Възраждането. Окрилян от желанията и възхищенията на народа, той наново разгъва всичките си възможности и наново става творец. Примерът на Никола Иванович Фичев е от тия примери, които показват пътя на нашето социалистическо строителство — единствения път на единение между твореца и работниците, селяните и народните интелектуалци, за който той твори, на единение между творец и народ.

Новата, социалистическа архитектура трябва да бъде хубава, за да изпълни задачите, които ѝ се поставят. Тя трябва да бъде изкуство. Конструктивизмът и функционализмът, които бяха разпространени у нас, обедниха архитектурата, превърнаха сградите в скелети, в архитектурни призраци. Те имаха само едно предназначение — да служат за печелене на пари. Премахнат беше ордерът, отстранени бяха от ума на архитектите всички трайни и ценни придобивки, които човечеството в епохите на прогрес беше натрупало в течение на столетията и хилядолетията на своята архитектурна история. Забравени бяха всички форми за украса, всичко, което можеше да весели сърцето на обитателя на сградата, всичко, което можеше да го стопли, да влее бодрост в душата му, да го изпълни с красота. Но на капиталиста са нужни пари, а сърцата и душите на хората, които експлоатира, не са важни за него. Новата, социалистическа архитектура обаче е градена за човека. Тя има високо благородно предназначение. Тя се изгражда на основата на